

PAPER DETAILS

TITLE: Elazig Basininda Siyasi Hayat (1946-1954) Political Life in Elazig Press

AUTHORS: Seda GÜRSEL,Rahmi DOGANAY

PAGES: 59-76

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2680669>

Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi (FÜHAD)
Cilt: 10, Sayı: 19, Mart 2023, s. 59-76, ISSN: 2148-2527

Journal of Harput Studies, Vol. 10, Issue 19, March 2023, pp. 59-76

Araştırma Makalesi/Research Article

ELAZIĞ BASININDA SİYASİ HAYAT*

Political Life in Elazığ Press

Seda GÜRSEL¹

Rahmi DOĞANAY²

Geliş/Received: 23.11.2022

Kabul/Accepted: 10.04.2023

Öz

Mustafa Kemal Paşa, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarından itibaren çok partili siyasi hayatın gerekli olduğunu her fırsatta dile getirmiş ve bu konuda gerekli teşvikleri sağlayarak denemeler yaptırmıştır. Başarısızlıkla sonuçlanan çok partili hayata geçiş denemeleri, İkinci Dünya Savaşı sonunda oluşturulan yenedünya düzeninin bir gereği olarak görülmüş ve dış politika da oluşan dengeleri korumak isteyen Türkiye'ye çok partili demokrasi zorunlu olarak işaret edilmiştir. Gerekli olan siyasi şartların oluşmuş olmasıyla birlikte 1945 sonrası dönem Türkiye Cumhuriyeti çok partili hayat ile tanışmıştır. Dönem, Türkiye'yi çok partili demokrasi ile tanıştıran ve Türk siyasetinde uzun yıllar rol oynayacak olan DP'nin, kuruluş ve gelişimini barındırmasıyla önem taşımaktadır. Bu çalışmayla, geniş açıdan Türkiye'nin çok partili demokrasiye geçiş süreci, özelde ise Elazığ ilinin yeni siyasi düzene geçişi ele alınmaya çalışılmıştır. Elazığ ilinde yeni partinin kurulması, teşkilatlanması, bu dönem içerisinde gerçekleşen seçimler ve DP'nin ilde yapmış olduğu faaliyetler göz önüne serilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye'de Çok Partili Demokrasi, CHP, Demokrat Parti, Elazığ.

Abstract

Mustafa Kemal Pasha, from the founding years of the Republic of Turkey, has expressed the necessity of multi-party political life at every opportunity, and has made trials by providing the necessary incentives in this regard. The unsuccessful attempts to transition to multi-party system were seen as a necessity of the new world order created at the end of the Second World War, and multi-party democracy

* Bu Makale "Çok Partili Hayata Geçişte ve Demokrat Parti Döneminde Elazığ'da Siyasi Hayat ve Şahsiyetler" adlı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

¹ Doktorant, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı-Elazığ, E-Posta: sedasedagrsel@outlook.com, ORCID: 0000-0003- 1093-9217.

² Prof. Dr., Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü-Elazığ, E-posta: rdoğanay@firat.edu.tr. ORCID: 0000-0002-2138-0175.

was mandatory for Turkey, which wanted to maintain the balances in foreign policy. With the formation of the necessary political conditions, the post-1945 period of the Republic of Turkey met with a multi-party life. The period is important as it includes the establishment and development of the DP, which introduced Turkey to multi-party democracy and will play a role in Turkish politics for many years. In this study, the transition process of Turkey to multi-party democracy, in particular, the transition to the new political order of Elazığ province has been tried to be discussed. The establishment and organization of the new party in the province of Elazığ, the elections held during this period and the activities of the DP in the province are revealed.

Keywords: Multi-Party Democracy in Turkey, CHP, Democrat Party, Elazığ.

Giriş

1945 ve 1946 yılı çok partili hayata geçiş yılları olması sebebiyle önemlidir. Fakat bu yıllardan önce de Cumhuriyet Tarihi’imizde başarısızlıkla sonuçlanmasına rağmen çok partili hayata geçiş denemeleri için bir takım partileşme çalışmaları olmuştur.

Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de ilk kurulan siyasi parti Halk Fırkası olmuştur. 8 Nisan 1923 tarihinde dokuz maddelik bir program yayınlayan Mustafa Kemal Paşa, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini siyasi parti şekline dönüştüreceğini açıklamıştır. Bunu takiben Büyük Millet Meclisi’nde Halk Fırkası’nın nizamnamesi tartışılmış ve nihayet 11 Eylül 1923 tarihinde Mustafa Kemal Paşa’nın başkanlığında Halk Fırkası resmen kurulmuştur. Halk Fırkası’nın kurulmasıyla inkılap hareketleri de hız kazanmıştır. Cumhuriyet ilan edilmiş, Hilafet, Şer’iyye ve Evkaf Vekâleti kaldırılmış aynı gün çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim ve öğretim birleştirilmiştir. Fakat hızla gerçekleştirilen bu inkılap hareketleri inkılap karşıtı gruplarca olumsuz karşılanmıştır (Haytoğlu,1997: 48). Halk Fırkası içerisinde oluşan fikir ayrılıklarını körüklemiş süreç yeni bir partinin kurulması ile sonuçlanmıştır. Kurulan bu yeni partinin ismi Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası’dır. Halk Fırkası’ndan ayrılan milletvekilleri ile kurulan bu yeni partide askerlikle ilişkisini kesen Kazım Karabekir ve Ali Fuat Paşa’lar da vardı (Taşkıran, 1994: 258). Parti kısa sürede örgütünü doğu illerine kadar genişletmiş ve Halk Fırkası’nın tersine değişik yapıları içinde toplamaya başlamıştır. Atatürk devrimlerine, onun Batılaşmaya yönelik laik düzeni hedefleyen düşünce ve eylemlerine karşı olan kesimler bu partinin çevresinde toplanmış ve kısa zamanda parti içi hâkim bir görüş olarak muhalefeti amacı dışına çıkarmıştır. 1925 yılında Doğu Anadolu Bölgesi’nde çıkan Şeyh Sait isyanında ise kurulan İstiklal Mahkemesi savcılarının, bazı Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası taraftarlarının ayaklanmaya destek verdiklerini Hükümete bildirmeleri üzerine 1 Haziran 1925 günü Hükümet,

Takrir-i Sükûn Kanunu'na aykırı hareket ettikleri gerekçesiyle partiyi kapatmıştır (Kirman, 2006: 37).

Terakkiperver Fırka'sının kapatılması ile ilk çok partili hayata geçiş denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Başarısızlığın nedeni değerlendirilirken ilk olarak ülkenin henüz çok partili hayata hazır olmadığı akla gelmektedir. Uzun yıllar padişahlık ile yönetilmiş bir halk için elbette ki yeni rejime alışmak zor olacaktı. Fakat bu parti dönemin siyasi yapısı itibari ile de zor bir dönemden geçmiş ve belki de partinin kapatılmasına daha çok dönemin şartları sebep olmuştur. Şeyh Sait isyanının da meydana gelmesi Partinin kapatılmasını hızlandırmıştır. Partinin kapatılması ile çok partili hayata geçiş denemesi başarısızlıkla sonuçlanmış ve ülke yeni partilere ihtiyaç duymaya devam etmiştir.

Mustafa Kemal Paşa, halkla Cumhuriyet Halk Fırkası arasında kopuklukların yaşanması, Cumhuriyet Halk Fırkası içerisinde de hoşnutsuzlukların çıkması, ekonomik sıkıntılara çözüm üretilmemesi, hükümeti denetim altına alamaması ve Batılı yazarlar tarafından “Şekil bakımından Batılı, fakat gerçekte Doğulu bir Türk diktatörlüğü” olarak tanımlanmaya başlanması sebeplerine dayalı olarak, Tek partili düzene son vermek için yeni bir muhalefet partisinin kurulması gerektiği fikrini savunmuştur. Bu fikrini uygulamaya geçirmek için Ali Fethi Bey'den yeni bir parti kurmasını istemiştir (Ertem, 2010: 74). Çalışmalar sonucunda, 12 Ağustos 1930 tarihinde, Serbest Cumhuriyet Fırkası ismiyle yeni parti resmen kurulmuştur.

Serbest Cumhuriyet Fırkası, CHP'ye karşı gücünü giderek artırmış ve muhaliflerin desteği ile Mustafa Kemal Paşa'nın tahmininden de daha fazla güçlenmiştir. Bu desteğin içinde Terakkiperver Fırka 'da olduğu gibi inkılapları ve milli birliği tehdit eden unsurların var olması endişeye neden olmuştur. Bir diğer endişe nedeni ise Serbest Fırka'nın kısa süre içerisinde seçimi kazanacak duruma gelmiş olmasıdır. Fethi Bey, durumun kötüye gittiğini görmüş ve Mustafa Kemal Paşa ile karşı karşıya gelmek istemediğinden 17 Kasım 1930 tarihinde, SCF'yi kapatma kararı almıştır (Haytoğlu, 1997: 49). İkinci defa çok partili hayata geçiş denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu denemeler ve süreç içinde yaşananlar, dönem şartlarının henüz muhalefet partilerine hazır olmadığını göstermektedir. Yapılan ve yapılmakta olan inkılap hareketleri, henüz oturmamış olan ekonomik ve toplumsal yapı yeni parti hareketlerini kaldıramamış ve her ikisi de kapatılmak zorunda kalmıştır. Türkiye bu dönemde çok partili hayata selam vermekle kalmış, çok partili hayatla tanışması ise Demokrat Parti ile olmuştur.

Demokrat Parti'nin Kuruluşu

Demokrat Parti'nin kuruluşunu inceleyebilmek için dönemin dış ve iç şartlarını bilmek gerekmektedir. Dönemin dış şartlarına bakıldığında görülür ki, dünya savaştan çıkmıştır. Türkiye ise her ne kadar bu savaşa fiili olarak katılmasa da etkilerini büyük oranda hissetmiştir. Savaş sürecinde ve sonrasında oluşan şartları Türkiye'ye savaş sonrası değişen yenedünya düzenine ayak uydurulması zorunluluğunu dayatmıştır. Dünyada artık iki süper güç vardır. Biri ADB diğeri ise SSCB'dir. Peki, Türkiye hangisiyle ilişkilerini geliştirmelidir ya da hangi blokta yer almalıdır? Batı bloğunun Emperyalizmi mi? yoksa Doğu bloğunun Sosyalizmi mi?

Türkiye'nin bu konuda, iki bloğa karşı eşit şartlarda bir tercih yapma şartı olmamıştır. SSCB savaş sonunda Türkiye'nin ABD'ye yaklaşmasını sağlayacak adımlar atmıştır. SSCB, Mart 1945'te Ankara'ya bir nota göndererek, yeni şartlara uymadığı gerekçesiyle 17 Aralık 1925'te yapılmış olan tarafsızlık ve saldırmazlık anlaşmasını uzatmayacağını bildirmiştir. Uzatma şartı olarak ise Türkiye'den, Boğazlardan Montreux rejiminin değişmesini ve doğu sınırının kendilerine uygun olarak yeniden gözden geçirilmesini istemiştir. Bu durum karşısında Batı Bloğu'ndan destek alması gerektiğini düşünen Türkiye, Batı Bloğu'na yaklaşmıştır (Eroğul,1970:4). Fakat Batı Bloğu'ndan destek alabilmesi için çok partili siyasal düzene geçmesi gerekmiştir ki, bu da Demokrat Parti'nin kurulmasına ve İnönü'den destek almasına yol açmıştır.

Demokrat Parti'nin kuruluşunu hazırlayan iç faktörlere baktığımızda ise, ikinci Dünya Savaşı'na katılmayan Türkiye'nin savaşın etkilerini üst düzeyde hissettiğini görmekteyiz. Piyasada aranan temel ihtiyaç maddelerinin yokluğunun yanında, savaş sırasında devletin ordu ihtiyaçları için elde edilen ürünün belli bir miktarına el koyması vatandaşları olumsuz etkilemiştir. Ayrıca tüccar ve çiftçi kesiminden savaş zenginleri, vurguncular, tefeciler, ortaya çıkmıştır. Bunun yanında bu insanlardan bazılarının yönetimde yer alanlar ile birlikte olması halkın devlete olan güvenini büyük ölçüde azaltmıştır (Yeşil, 1988: 31).

Uygulanan savaş ekonomisi ve yıllar süren teyakkuz hali, meydana gelen yüksek enflasyon, halkın geçim sıkıntısı yaşamasına neden olmuştur. Memurun maaşını yetiremediğini gören devlet, memuruna pirinç, kömür, yağ, şeker ve elbise gibi yardımlarda bulunup memurun ekonomik durumunu düzeltirken, halkın memur olmayan kısmının fakirlik içinde kalması, halkın devlete olan güveninin yok olmasına yol açmıştır. Bu durumda halk kurtuluşu hükümetin değişmesinde görecektir. Fakat hükümetin değişmesi için Türkiye'nin çok partili hayata geçmesi yani yeni partilerin kurulmasına

ihtiyaç vardır ki, bu ihtiyaç Demokrat Parti'nin kuruluşunu kolaylaştırmıştır (Ergün,2014: 85). Birinci Dünya Savaşı'nı yaşamış olan Halk, İkinci Dünya Savaşı şartlarında oluşan stokçuluk ve karaborsacılıkla tanışmıştır. Malın stoklanması dolaylı olarak fiyat artışını beraberinde getirmiştir. Devamında mal kıtlığı, fiyat artışları ve müsaderelelerin yapılmasından başka Varlık Vergisi, Toprak Mahsulleri Vergisi ve Yol Vergisi gibi yeni vergilerin getirilmesiyle Demokrat Parti'nin kuruluşunu hızlandırmıştır (Akıncı-Usta, 2015: 48).

Dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu zamanında uygulanan vergiler CHP içinde bile büyük tartışmalara yol açmıştır. 11 Kasım 1942'de Varlık Vergisi kabul edilmiştir. Bu uygulama, savaşın başından itibaren geçen zamanda elde edilen servet ve kazançların vergilendirilmesidir. Karaborsa ve stokçuluk ile elde edilen ve bir yerde haksız kazanç sayılan varlıkların vergilendirilerek devlet payının alınması mantığı ile uygulanmıştır (Albayrak, 2004: 26). Bunun yanında gelen Toprak Mahsulleri vergisi ile de kırsal kesimde bulunan halktan vergi alınması amaçlanmıştır. Son olarak Tarım Bakanlığınca hazırlanan, Bakanlar Kurulu'nun 17 Ocak 1945 tarihli yazısı ile birlikte “ Topraksız Köylüye Toprak Dağıtılması ve Çiftçi Ocaklarının Kurulmasına dair” yasa tasarısı TBMM'ye gönderilmiştir (Albayrak, 2004: 22). Bu yasa tasarısının mecliste tartışılması sırasında ise CHP içinde yer alan bazı kişiler bu tasarıyı kabul etmemişlerdir. Kabul etmeyenlerin başını çeken ise, Adnan Menderes olacaktır ki kendisi Ege bölgesinde büyük topraklara sahiptir. Peşinden gelen bir diğer isim ise Refik Koraltan'dır. Tasarı, günlerce mecliste tartışılacak ve devamında ise Demokrat Parti'nin kuruluşu gelecektir.

Dörtlü takrir

Toprak reformu kanunu olarak adlandırabileceğimiz, topraksız köylüye toprak dağıtılmasının Kanunu tasarısının mecliste tartışılması sırasında çıkan tartışmalar, basında ikinci parti haberlerinin çıkmasına sebep olmuş 7 Haziran 1945 tarihinde de, eski Başbakan Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan Türk siyasi tarihine “Dörtlü Takrir” olarak geçecek olan önergelerini, CHP Meclis Grubu Başkanlığına sunmuşlardır (Koçak, 2010: 313). Önerge de genel olarak üç temel istek üzerinde durulmuştur. İlk istek milli hâkimiyetin fiilen gelişmesini sağlamak üzere, özgür meclis çalışması ve denetimiymi. İkinci istek, siyasi hak ve hürriyetlerin geniş bir şekilde kullanılmasına imkân sağlamaktı. Son olarak ise parti örgütünde ve faaliyetlerinde aynı görüşler doğrultusunda yeni bir organizasyon yapılmasıydı (Koçak, 2010: 316).

12 Haziran 1945 tarihinde, kapalı oturumda görüşülen Takrir konusu CHP tarafından reddedilmiş, sebep olarak ise, konunun konuşulma yerinin

burası olmadığı, tüzük değişikliğine ilişkin konuların Kurultay'da görüşüleceği bu sebeple taktiri görüşmeye gerek olmadığı belirtilmiştir. Bu karar, CHP'nin parti yapısı itibariyle henüz serbest münakaşa edebilecek seviyeye gelemediğinin göstergesi sayılmıştır (Yeşil, 1988: 43).

Önergeleri reddedilen dört kişiden Adnan Menderes ve Fuat Köprülü Vatan gazetesinde açık bir şekilde hükümete muhalefete başlamışlardır. Muhalefetlerinin sonucu olarak, Parti divanı 21 Eylül'de toplanıp, bu iki milletvekilini ihraç etmiştir. İhraçlar sonrasında Refik Koraltan bu durumun tüzüğe aykırı olduğunu, Vatan gazetesinde yazınca aynı durum ile kendisi de karşılaşmış ve ihraç edilmiştir. Milletvekilliğinden istifa etmiş bulunmakla beraber parti üyeliği devam eden Celal Bayar, Aralık ayında partiden istifa ederek parti kurma hazırlıklarını tamamlamış ve İnönü ile görüşüp parti kurmak için onay aldıktan sonra, 7 Ocak 1946 tarihinde, Demokrat Parti resmen kurulmuştur (Eroğul, 1970: 12).

1946 Belediye Seçimleri ve Elazığ

1946 seçimleri için toplanan CHP Meclis Grubu, Eylül ayında yapılması gereken seçimleri Mayıs ayına alma kararı vermiştir. Karar kanun tasarısı olarak hazırlanmış ve tasarı 29 Nisan'da TBMM'ye gönderilmiş, aynı gün içinde kabul edilmiştir. Demokrat Parti, durumu protesto etmiş, CHP'yi kendilerinin teşkilatlanmalarını tamamlamadan seçimlere gitmeye zorlayarak baskın seçim yapmak istediği için seçimi öne aldığı yönünde eleştirilmiştir. Demokrat Parti, daha sonra 8 Mayıs günü bir bildiri yayınlamış ve seçimlere katılmayacaklarını bildirmiştir. CHP seçimi öne almakla kalmayıp toplanan kurultayında seçim sisteminin değiştirilmesi yolunda da bir adım atmıştır. Bu Kurultayda, tek dereceli seçimlere geçilme kararı alınmıştır. Bunun için 31 Mayıs 1946'da Meclis'e tasarı verilmiş ve tasarı 5 Haziran tarihinde görüşülüp kabul edilmiştir (Burgaç, 2013: 164-165). Artık Türkiye halkı kendi temsilcilerini yine doğrudan doğruya kendileri seçecektir. Bu kanun ile Türk Siyasi hayatının gelişmesi yolunda bir adım daha atılmıştır.

Seçim süreci başladığında kampanyalar da başlamıştır. Elazığ sokaklarında ve tabi ki basında işlenen tek konu, seçim olmuştur. Belediye seçimlerinin yaklaşması ile birlikte Elazığ Basını "Yarın Şehrimizde Belediye Seçim Günüdür, tüm vatandaşların sandık başına giderek oylarını kullanmaları yurttaşlık görevidir." Başlığı ile tüm Elazığ halkını sandık başına yönlendirmeye çalışmışsa da ilde seçime katılma oranı %57 ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır (Turan Gazetesi, 25.5.1946:1).

29 Mayıs günü yine aynı gazete bu kez, “Belediye Seçimi neticelendi” başlığını atacaktır. Seçimi CHP’nin adayı kazanmıştır (Turan Gazetesi, 29.5.1946:1). Kazanan CHP adayı Ahmet Karakaya’dır.

1946 Genel Seçimleri ve Elazığ

Ülke genelinde 21 Temmuz 1946 tarihinde yapılan seçimlere, CHP karşısında Demokrat Parti ve Milli Kalkınma Partisi, Liberal Demokrat Parti, Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi ve Yalnız Vatan İçin Partisi katılmıştır. 1946 seçimleri hükümet ile muhalefet partilerinin karşılaştığı ilk seçimler olmuş, özellikle DP güçlü bir muhalefet olmuştur. Genel olarak DP ile CHP arasında geçen 1946 seçimlerinde DP 465 milletvekilliği için 273 aday göstermiştir. Yapılan seçim sonucunda ise, CHP 390, DP 61, bağımsız adaylardan da 7 milletvekili kazanmış iken, itirazlar sonrasında, CHP 396, DP 60 ve 6 da bağımsız aday mecliste yerini almıştır (Yedek, 2016: 173,174).

Genel seçimler tüm yurttaki olduğu gibi Elazığ’da da yapılmıştır. Elazığ ilinde teşkilatlanmış tüm partiler milletvekili adaylarını açıklamaya başlamışlardır. Açıklanan milletvekili adayları ve partileri tabloda gösterildiği gibidir (Umar-Murat, 2015:662).

Tablo-1:Milletvekili adayları ve partileri

Cumhuriyet Halk Partisi Adayları	
Hasan Kişioğlu	Elazığ eski milletvekili
Fuat Ağralı	Elazığ eski milletvekili
Dr. İbrahim Tali Öngören	Diyarbakır Milletvekili
Fahri Karakaya	CHP il idare kurulu başkanı
Mustafa Arpacı	CHP eski il idare kurulu başkanı
Demokrat Parti Adayları	
Avukat Hamit Yöney	
Hüsnü Orakçioğlu	Kitapçı ve eski milletvekili
Bahri Turgut Okaygün	Çiftçi
Mehmet Baloş	Eski milletvekili
Yusuf Ulucan	Palulu
Müstakil Adaylar	
Şevki Yazman	Albay Yüksek Mühendis
Kemal Timuroğlu	Tüccar
Kemal Şedele	Çiftçi
Halil Ünal	Madenli varidat Md.
Hüseyin Abacı	Maden muhasebecisi
Şefik Alkan	Belediye komiseri
Mehmet Bakır	Lise Fransızca Öğretmeni
Mehmet Erenler	Emekli yarbay

Seçim çalışmaları ilde tüm canlılığı ile sürmüştür. DP ve CHP seçim çalışmaları için mitingler düzenlemişlerdir. İlde oy verme işlemi saat 19.00'a kadar devam etmiştir.

Tablo-2: Adayların aldıkları oylar

Cumhuriyet Halk Partisi	
Fahri Karakaya	46236
İbrahim Tali Öngören	43981
Mustafa arpacı	41353
Hasan Kişioğlu	41304
Fuat Ağralı	39686

Demokrat parti	
Bahri Turgut	9635
Hamit Ali Yöney	9516
Mehmet Baloş	8093
Hüsnü Orakçioğlu	7817
Yusuf Ulucan	6974

Müstakil Adaylar	
Kemal Şedele	9155
Şevki Yazman	1990
Mehmet Erenler	1171
Halil Ünal	859
Mehmet Bakır	311
Şefik Alkan	255
Kemal Timuroğlu	203
Hüseyin Abacı	127

Verilen oy sayılarından da anlaşılacağı üzere Elazığ ilinde de seçimi kazanan CHP olmuştur (Turan Gazetesi,24.7.1946:1).Seçimi kazanan CHP'li milletvekilleri gazetelerde teşekkür yazıları yayınlamışlardır. Milletvekillerinden Fuat Ağralı Elazıqlıların kendisini seçmekle teveccüh

gösterdiklerini, bu teveccühe karşılık Elazığ için çalışmayı vicdan borcu bildiğini söyledikten sonra teşekkür ve saygılarını sunduğunu belirtmiştir. Başka bir teşekkür yazısı ise İbrahim Tali Öngören 'den gelmiştir. Öngören yazısında “şerefli partimizin adayları arasında bana da oylarını vererek milletvekili seçen sevgili vatandaşlarımıza sonsuz teşekkürlerimi sunarım” Sözleriyle Elazığ halkına teşekkür etmeyi unutmamışlardır (Umar – Murat, 2015:665). Çok partili hayatın ilk genel seçiminde seçilen milletvekillerinden İbrahim Tali Öngören yurt çapında tanınan bir isimdir. Meclis zabıtları kayıtlarına bakıldığında, dönem içinde aktif olan milletvekillerinin Fahri Karakaya ve İbrahim Tali Öngören olduğu görülmektedir (Yedek, 2016:186).

1946 genel seçimleri sonrasında 1947 yılında muhtarlık seçimleri yapılmıştır. Yapılan muhtarlık seçimleri sonucunda Elazığ'da seçimleri CHP kazanmıştır. 611 muhtarın tümü CHP'dendir (Turan, 2008: 82). 1948 yılında şehir Cumhurbaşkanı İnönü'yü ağırlamıştır. Basın bu haberi “Cumhurbaşkanı İnönü şehrimizi şerefletirdi” başlığı ile şehre duyurmuştur. İnönü İl de, Halkevi, Belediye, Lise, Erkek ve Kız Enstitülerini gezmiş ve incelemelerde bulunduktan sonra su ve pamuk işleri ile ilgili konularla da ilgilenmiştir (Turan Gazetesi, 25.2.1948:1). Cumhurbaşkanının ziyareti ile şehrin siyasi hayatında canlılık meydana gelmiştir. Basın, Cumhurbaşkanı'nın şehirde büyük coşku ile karşılandığını yansıtmıştır.

1948 yılının Mayıs ayında şehirde Cumhuriyet Halk Partisi'nin il kongresi yapılmıştır. Kongre sonucunda yeni idare heyeti kurulmuştur. İdare heyeti şu isimlerden oluşmuştur: Kemal Şedele, Dr. Faik Fikret Doğru, Nurettin Karaosmanoğlu, Mustafa İspir, Mehmet Aksoy, Hüseyin Dinç, Hilmi Çakılcı, Ali Kend, Ahmet Durak ve Mehmet Kuloğlu'dur (Turan Gazetesi, 5.5.1948:2).

1948 yılı içinde şehrin başka ziyaretçileri de olmuştur. Ticaret Bakanı Cemil Sait Barlas gelmiş ve Halkevi'nde yapılan toplantıya katılarak, tüccar ve esnafı dinledikten sonra memleketin kalkınması için gerekenin yapılacağı sözünü vermiştir (Turan Gazetesi, 1.9.1948:1). Barlas'ın ardından Ekonomi Bakanı Cavit Ekin şehre bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Pamuğun Elazığ için önemini benimsediğini ve 1949 bütçesine konacak Doğu illerinin kalkınması için ayrılacak miktardan Elazığ'ın da yararlanması için elinden geleni yapacağını belirterek şehirden ayrılmıştır (Turan Gazetesi, 29.9.1948:1).

1950 Seçimleri ve Elazığ

14 Mayıs 1950 seçimleri öncesinde hazırlıklar ilde Şubat ayında başlamıştır. Valilik, bucak müdürlerini toplayarak, heyet oluşturmuş, seçmen kütük defterlerinin hazırlanması için çalışmalar başlatmıştır. Vali, bucakları

teftiş ederek seçim kütüklerinin kanun esaslarına uygun olarak oluşturulması konusunda incelemelerde bulunmuştur (Yedek, 2016:190). Öte yandan da partiler seçime katılmak üzere hazırlıklara başlamıştır. Demokrat Parti'de bu hazırlıklar kapsamında ilçe kongresi yapmıştır. İlçe Kurulu Başkanlığı'na Şinasi Peker, ikinci başkanlığa Bedri Kuli, üyeliklere; Gani Öztürk, İsmail Akıncı, Bedri Akyüz, İbrahim Taşkın ve Nuri Özbek getirilmişlerdir (Turan Gazetesi, 22.2.1950:1).

Millet Partisi 'de Elazığ'da teşkilatlanarak il ve ilçe kurulunu oluşturmuştur. Millet Partisi İl kurulunda yer alan isimler şöyledir: Başkan: Müteahhit Fahri Göl, Başkan vekili: Tüccar Musa Tangülü, muhasip: Müteahhit Cemil Toraman, Kâtip: Alaeddin Arı, üye: Terzi Nazım Becerikli, üye: Eşref Titiz'dir (Turan Gazetesi, 29.3.1950:1).

Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra partiler aday adaylarını belirlemeye başlamışlardır. CHP'den 21 aday adayını çıkarmıştır. İsimleri ise şöyledir: Hürrem Müftügil, Fuat Ağralı, Hasan Kişioğlu, Fahri Karakaya, Mustafa Arpacı, Fethi Altay, Hürrem Çorbacıoğlu, Ahmet Ertem, Ahmet Malatacık, Şükrü Koçak, Kemal Şedele, Hüseyin Dinç, Abdurrahman Danış, Selahattin Toker, Kemal Zeki Gençosman, Ahmet Sunguroğlu, Dr. Faik Fikret Doğru, Vecihi Divitçi, Faik Tanyolu, Şefik Alkan, Celal Öktem'dir. Demokrat Parti'den ise 12 aday adayını başvurusu vardır. İsimleri; Ömer Sanaç, Kazım Bayer, Remzi Tarıman, Suphi Ergene, Hamit Ali Yöney, Hilmi Soyasalan, Lütfü Ek, Yusuf Ulucan, Abdullah Demirtaş, Nihat Tufan, Mahmut Hiç, Abit Sadıklar'dır. İsimler arasından seçilecek beş milletvekili adayından bir milletvekili genel merkez tarafından, diğer dört milletvekili ise yoklama ile belirlenecektir (Doğan,2007: 18-19).

Adayların isimleri aşağıdaki gibi belirlendikten sonra adaylar seçim için faaliyetlerine başlamışlardır (Umar-Murat, 2015:674).

İlk olarak Demokrat Parti adayları bir açık hava toplantısı düzenlemişlerdir. İlk söz hakkını alan Şevki Yazman, demokrasi konusunu ele almış ve Demokrat Parti'nin bu yolda ilerleyeceğini söylemiştir. Sonra söz alan Ömer Sanaç, partilerinin yapacağı çalışmaları anlatmaya devam etmiştir (Turan Gazetesi, 1.5.1950:1).

Demokrat Parti mitinginden yedi gün sonra da CHP bir açık hava toplantısı da düzenlemiştir. Toplantıya adaylardan Kemal Zeki Gençosman, Şükrü Koçak ve Fahri Karakaya katılmıştır. Koçak, konuşmasında CHP'nin yapmış olduğu hizmetleri anlatmış ve seçilmeleri ile bu hizmetlerin Elazığ'da devam edeceğini belirtmiştir (Turan Gazetesi, 8.5.1950:1).

Tablo-3: Yapılan başvurular sonucunda aday olarak belirlenen isimler

Cumhuriyet Halk Partisi Aday listesi		Demokrat Parti Aday Listesi
1.	Gazeteci ve Avukat Kemal Zeki Gençosman	Çiftçi Abdullah Demirtaş
2.	8. devre Elazığ milletvekili Fahri Karakaya	Çiftçi Suphi Ergene
3.	8. Devre Erzurum Milletvekili Şükrü Koçak	DP İl Başkanı Ömer Sanaç
4.	CHP Divan Üyesi Hürrem Müftügil	Emekli Albay Şevki Yazman
5.	Tüccar Kemal Şedele	Av. Hamit Ali Yöney
Bağımsız Adaylar		
Elazığ eski milletvekillerinden Fethi Altay		
Elazığ Hal Köyünden Avni Ataç		
Emekli Binbaşı Fikri Eralp		
Kesrik köyünden Fikri Faik Göngören		
Palulu İstanbul Avukatlarından Yusuf Ziya Kaçar		
Palu'da Avukat Mahmut Nedim Kaya		
Zerteric köyünden çiftçi Tahir Küçükkel		
Tüccar Bahri Turgut Okaygün		
İstanbul Galip Yıldızalp		

Seçim hazırlıkları kapsamında DP Genel Başkanı Celal Bayar Elazığ'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bayar ziyaretinde, oyların emniyetini kendilerinin sağlayacağını geçmişe perde çekmeye hazır olduklarından ve millet menfaatini esas aldıklarından söz ederek, “bugünkü halinizden memnun iseniz oylarınızı iktidara, değilseniz bize veriniz” sözüyle konuşmasını sonlandırmıştır (Umar-Murat, 2015: 675).

Yoğun geçen seçim çalışmaları sonucunda seçim günü gelmiş ve oylar kullanılmıştır. İlde oy kullanacak kişi sayısı 86,636 iken bunun 74,296'sı oylarını kullanmıştır. İki lider partinin aldıkları oylara bakıldığında, DP'nin oyların % 53,3'nü alarak 5 milletvekilini de meclise götürmeye hak kazandığı anlaşılmıştır. CHP ise, oyların %46.47 almıştır. Sayı olarak ise, DP 37983 oy alırken, CHP 32972 oy almıştır.

Tablodan anlaşılabileceği üzere DP'nin adayları kazanmış ve Meclis'e Elazığ halkının temsilcisi olarak gönderilmişlerdir (Doğan, 2007: 23). Muhtarlıklara bakıldığında da çoğunluğunun bağımsız adaylar tarafından kazanıldığı görülmüştür. Kazanan bağımsız aday sayısı 265 iken, buna karşın DP 174, CHP 132, MP 2 muhtar çıkarabilmiştir. Yüzde olarak; bağımsızlar %42, DP%28, CHP %21 oranında oy almıştır (Turan, 2008: 88).

Tablo-4: Milletvekillerinin aldıkları oylar

Aday	Partisi	Aldığı oy
M. Şevki Yazman	DP	40733
Ömer Sanaç	DP	40625
Suphi Ergene	DP	40004
Abdullah Demirtaş	DP	39280
H. Ali Yöney	DP	34858
Hürrem Müftügil	CHP	33717
K. Zeki Gençosman	CHP	34436
Kemal Şedele	CHP	34315
Şükrü Koçak	CHP	32550
Fahri Karakaya	CHP	28732

14 Mayıs 1950 seçimleri Elazığ'da olduğu gibi yurt genelinde de sükûnet içinde geçmiştir. Katılım oranı ise yurt genelinde %80'leri aşmıştır. Sandıklar açıldığında, Demokrat Partinin oyların %53.35'ini alarak Mecliste yer alan 487 üyelikten 408'ini kazandığı görülmüştür. Seçimin sonucunda yeni meclis, 22 Mayıs'ta toplanmış ve Celal Bayar'ı cumhurbaşkanlığına, Refik Koraltan'ı meclis başkanlığına seçmiştir. Adnan Menderes ise hükümeti kurmakla görevlendirilmiştir (Eroğul, 1970: 53).

Demokrat Parti'nin İlk Döneminde Elazığ'da Siyasi Hayat

Seçimden sonra Elazığ Basını "Milletimizin medeni bir hayat ve ferdi hürriyetine sahip olarak refah içinde yaşaması için Demokrat Parti yurdu süratle kalkındıracaaktır" başlığına yer vererek, Demokrat Parti'ye olan güven ve bağlılıklarını belirtmişlerdir (Demokrat Elazığ Gazetesi, 8.10.1952: 1).

1952 yılının Ekim ayında Elazığ Doğu illerine seyahate çıkan Celal Bayar'ı ağırlamıştır. Bayar'ı Elazığ valisi, milletvekilleri ve kalabalık halk kitlesi sevgi ve coşku ile karşılamışlardır. Bayar, Hükümet Konağı'na Hürriyet Caddesinin iki tarafını birden dolduran kalabalık halk kitlesinin sevgi tezahüratları arasında yürüyerek gitmiştir (Milliyet Gazetesi, 4.10.1952). Bayar sonrasında iplik dokuma fabrikasının temelini atmış ve Gölcük'te yapılan tesisleri gezmiştir. Ayrıca Bayar yanında bulunan İçişleri Bakanı Ethem Menderes, Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu, İşletmeler Bakanı Sıtkı Yırcalı ve Ziraat Bankası ile Etibank Umum müdürü, askeri mütehasıs ve generaller ile birlikte Keban ilçesine giderek orada yapılacak olan maden tesislerini de gezmiştir (Turan Gazetesi, 4.10.1952:1). Cumhurbaşkanı bizzat temelini attığı Elazığ için önemli bir yatırım olan İplik Dokuma Fabrikası'nın bir yılda 600 ton pamuğu işleyebileceği öngörülmüştür. Açılan bu iplik dokuma fabrikası ile şehrin Demokrat Parti'ye olan güven ve sevgilerinin arttığı anlaşılmaktadır. Bayar, tüm gezilerini tamamladı.

dıktan sonra şehirden yine sevgi gösterileri ile akşam geç vakitte ayrılarak Tunceli'ye geçmiştir (Akşam Gazetesi, 5.10.1952:1).

Ekim ayı il içinde Cumhurbaşkanı misafir eden Elazığ'da aynı ay içinde Demokrat Parti il Kongresi yapılmıştır. Akşam geç saatlere kadar devam eden kongrede memleketi ilgilendiren konular ve ihtiyaçlar üzerinde durulmuştur (Demokrat Elazığ Gazetesi, 27.10.1952:1). Kongrede yapılan seçimler sonucunda il idare kurulu azalıklarına Hilmi Soyaslan, Oğuz Karazaim, Halit Akçabay, Abit Sadıklar, Mahmut Celayir, Abdullah Duman, Şinasi Pekel, Şükrü Kekez, Bedri Kuli seçilmiştir. İl idare başkanlığına ise, Oğuz Karazaim getirilmiştir (Turan Gazetesi, 27.10. 1952:1).

Cumhurbaşkanı ile birlikte şehri ziyaret eden Ethem Menderes Kongre sonrasında Elazığ'a bir ziyaret daha gerçekleştirmiştir. Bakan Bingöl'den karayolu ile Elazığ'a gelmiş ve bir takım incelemeler ve temaslarda bulunduktan sonra şehirden ayrılmıştır (Turan Gazetesi, 22.11.1952:1).

Bu dönemde, Doğu'da bir üniversitenin kurulacağı haberleri yayılmış, Elazığ'ın tercih edilmesi yolunda siyasi kulisler yapılmıştır. Meclis'in doğu illerini incelemek üzere gönderdiği 16 kişilik profesörlerden oluşan bir inceleme heyeti de Elazığ'a gelmiştir. Şehirde iki gün kalarak incelemelerde bulunmuştur (Turan Gazetesi, 13.7.1953:1). Bu gelişmeler şehir halkında büyük bir sevinç yaratmış, bu sevinç gazete manşetlerine de yansımıştır. Başlıkta "Demokrat Parti'nin şehrimize bir ihsanı daha, Şehrimizde doğu üniversitesi açılıyor." başlığıyla şehrin mutluluğu manşetlere taşınmış, şehrin Demokrat Parti'ye olan güven ve sevgisi bir kez daha gösterilmiştir. Daha sonra üniversitenin Erzurum'da kurulması kararının alınması ise bu ölçüde bir hayal kırıklığı yaşanmasına sebep olacaktır (Uluova Gazetesi, 11.6.1953:1).

54 seçimleri öncesinde Belediye Başkanı Kazım Bayer'in istifa etmesi siyasi hareketlenmeye sebep olmuş yeni belediye başkanı seçimi için 24 Temmuz günü seçim yapılacağı kararlaştırmıştı. Belediye başkanlığına yeni aday olarak Atik Erbaş veya Mustafa İspir isimleri öne çıkmış ve basında dillendirilmiş, halk arasında konuşulmuştur (Turan Gazetesi, 17.7.1953:1). Sonraki haberlerde bu isimlerin yanı sıra Oğuz Karazaim ile Şinasi Pekel'in isimleri de geçmişti. Atik Erbaş ile Mustafa İspir arasında yaşanan rekabetten toplam 26 belediye azasından 25'nin katıldığı seçimde oyların 14'ünü alan Atik Erbaş seçilmiştir (Turan Gazetesi, 22.7.1953:1). Rakibi DP'nin adayı Mustafa İspir ise 11 oy alarak seçimi kaybetmiştir (Uluova Gazetesi, 24.7.1953:1). Seçim sonrasında Basın, bu seçim sonucunda memlekette demokrasinin iyi anlaşıldığını ve yerleştiğini belirterek vatandaşın oyunun kıymetinin ortaya çıkmış olmasından mutluluk duyduğunu dile getirilmiştir (Turan Gazetesi, 25.7.1953:1).

1954 Seçimleri Ve Elazığ

1950 seçimlerinde iktidara gelen DP'nin ilk dönemi 1954 Mayıs ayında yapılacak seçimlerle sona erecektir. Meclis, seçim tarihini 2 Mayıs 1954 olarak belirledikten sonra tüm Türkiye'nin tüm illerinde olduğu gibi Elazığ ilinde de seçim çalışmaları başlamıştır. Demokrat Parti, 1954 yılı seçimlerine mevcut yönetimle girme kararı alarak il kongresi yapmamıştır. CHP, Demokrat Parti'nin aksine il ve ilçe kongreleri yapma kararı almıştır (Pancar – Öğredik, 2013:484). Bu durum basına "Partilerde kıpırdanma başladı, DP erkânı gizli bir toplantı yaparak son durumu inceledi, CHP, sükûtu tercih ediyor. Millet Partisi, Tahtakılıç geliyor. Köylü Partisi cicim ayında" başlıkları ile yansımıştır. Detaylarda Demokrat Partinin yaptığı toplantıda temizlik işleri ve diğer partilerin ve belediyenin durumlarının incelendiği, CHP'nin ise eskisi gibi sessiz çalışmayı tercih ettiği fakat sessizlikten fırtına çıkabileceği üzerinde durulmaktaydı. MP'nin Ocak kongresinden sonra ilçe kongresi çalışmalarına başladığı ve Ahmet Tahtakılıç ile Nurettin Ardıçoğlu'nun bu kongreye katılacakları belirterek ilin seçim çalışmaları parti parti değerlendirilmekteydi (Uluova Gazetesi,25.3.1953:1). Partilerin seçim çalışmaları başlamadan Cumhuriyetçi Millet Partisi Elazığ şubesini kurmuştur. Şube açma görevi Ankara'da Avukat olan Fikret Memişoğlu'na verilmiş, Başkanlığına ise Halit Tunçeren getirilmiştir (Turan Gazetesi, 22.2 1954:1).

Elazığ seçim çalışmaları DP ile CHP arasında güçlü ve çekişmeli bir rekabet oluşturmuş, CHP güçlü bir aday olarak Kore Kahramanı Celal Dora'nın adaylığını ilan etmiştir (Turan Gazetesi, 4. 3.1954:1). Buna karşın DP ise Ankara avukatlarından Selahattin Toker'in adaylığını açıklamıştır (Turan Gazetesi, 5.3.1954:1). Bu iki aday, aynı gün Elazığ'a gelmişlerdir. Adaylar önce Yolçatı istasyonunda muazzam bir kalabalık ile karşılanmışlardır. Celal Dora omuzlarda taşınmıştır. Dora'yı karşılamaya 40'a yakın otobüs, kamyon ve taksi gitmiştir. Şehir meydanına gelen Dora, halkı selamladıktan sonra kalabalık dağılmıştır. DP adayı Toker için de kalabalık toplanmış ve Toker'i Elazığ halkı DP binasına kadar omuzlarda taşıdıktan sonra kalabalık dağılmıştır (Turan Gazetesi, 9.3.1954:1). 28 Mart 1954 günü her iki parti de 1. adayını parti genel merkezi kontenjanına ayırdıktan sonra yoklama için 4 aday belirlemiştir. DP'nin merkez adayının Hüsnü Göktuğ olarak belirlenmesinde ise halk önemli rol oynamıştır. Yanına Elazığ gazetesini alan halk, Göktuğ'dan DP'ye geçmesini istemiş, bununla da kalmararak Göktuğ'a imzalı telgraflar göndermişlerdir. İstek üzerine Göktuğ DP'ye geçmiş ve merkez adayı olarak gösterilmiştir (Elazığ Gazetesi, 1.2.1954:1).

Tablo-5: Temayül Yoklaması sonucu belirlenen adaylar

DP milletvekili aday yoklama sonucu		CHP milletvekili aday yoklama sonucu	
1.Ömer Sanaç	468	1.İ. Hakkı Talay	809
2.Şevki Yazman	464	2.Abdurrahman Danış	730
3.Suphi Ergene	336	3.Hürrem Müftügil	642
4.Selahattin Toker	295	4. Fahri Karakaya	612
Merkez Adayı Hüsnü Göktuğ		Merkez Adayı Celal Dora	

Belirlenen adaylar partiler tarafından olduğu gibi kabul edilmiştir. (Turan Gazetesi, 29.3.1954:1) Fakat CHP'den Hürrem Müftügil adaylıktan feragat ettiğini açıklayarak yerini Kemal Zeki Gençosman'a bırakmıştır. Cumhuriyetçi Millet Partisi ise Merkez adayı olarak Fikret Memişoğlu'nu göstererek seçime girmeyi tercih etmiştir (Doğan, 2007: 34). Böylece partiler, adaylarını resmi olarak açıklayıp seçim çalışmalarına hız vermeye başlamışlardır.

Seçim arifesinde, Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Celal Yardımcı Adnan Menderes'in selamlarıyla Elazığ'a gelmiştir (Uluova Gazetesi, 24.3.1954:1). Yardımcı'nın gelişi, Demokrat Partilileri ve Elazığ halkını oldukça memnun etmesine rağmen CHP'lileri rahatsız etmiştir. 28 Nisan'da ise partiler seçim kanununa uyararak son propagandalarını yapmışlardır. Hem CHP hem de DP mitingler düzenlemişlerdir. Bununla da yetinmeyerek CHP saat 9.00 da, DP 13.00'te toplantı yaparak seçim çalışmalarını sonlandırmışlardır (Uluova Gazetesi, 28.4.1954:1).

Seçim günü oylar kullanılmış ve sandıklar açıldığında sonuçların rakamlarla ifadesi şöyle olmuştur; Demokrat Parti Türkiye genelinde %58,42 oy oranı ile seçimi kazanırken, CHP ise,% 35,11 oranında oy almıştır. Meclis'e DP 503 milletvekili ile girerken CHP ise 31 milletvekili ile girebilmiştir. CMP' den ise sadece 5 milletvekili Meclis'te yer bulabilmiştir (Atayakul, 2007:301).

Türkiye geneli seçim sonuçları bu şekil olurken, Elazığ ili seçim sonuçları Türkiye geneli oy sonuçlarına benzer şekilde sonuçlanmıştır. 97. 531 seçmeni bulunan Elazığ'da 85.301 oy kullanılmıştır. Katılım oranı %87.46 ile yüksek kabul edilebilecek bir oran olmuştur.

Demokrat Parti, 1954 seçimlerini hem Türkiye genelinde hem de Elazığ ilinde kazanarak Türk siyasi tarihinde yer edinmeye devam etmiştir.

Tablo-6: Partilerin aldıkları oylar

Parti Adı	Aldığı Oy	%	Milletvekili sayısı
DP	48992	57.44	5
CHP	32133	37.67	0
CMP	1399	1.64	0

Tablo-7: Milletvekillerinin aldıkları oylar

Ad Soyadı	Partisi	Aldığı Oy	Sonuç
Selahattin Toker	DP	50825	Seçildi
Hüsnü Göktuğ	DP	50586	Seçildi
Ömer Sanaç	DP	49327	Seçildi
Şevki Yazman	DP	48974	Seçildi
Suphi Ergene	DP	48636	Seçildi
Celal Dora	CHP	33975	Seçilmedi
Abdurrahman Danış	CHP	31215	Seçilmedi
K. Zeki Gençosman	CHP	32128	Seçilmedi
Fahri Karakaya	CHP	30676	Seçilmedi
İ. Hakkı Talay	CHP	32534	Seçilmedi

(Doğan, 2007: 35).

Sonuç

İkinci Dünya Savaşı sonrası değişen dünya dengeleri Türkiye'yi birçok alanda etkilemiştir. Türkiye bir yandan bozulan ekonomik düzen ile baş etmeye çalışırken diğer yandan Rusya'nın isteklerine karşın ABD ile birlikte hareket etme kararı almıştır. ABD ile Türkiye Cumhuriyeti'nin aynı blokta yer alması, Türkiye'nin çok partili siyasi hayata geçişini hızlandırmıştır. Yeni partilerin kurulmasına tanıklık edilen bu dönemde kurulan partilerden biri de Demokrat Parti'dir. Fakat Demokrat Parti diğerlerinden farklı olarak uzun yıllar iktidarda kalmayı başarmıştır. Bu dönemde Elazığ İli de Demokrat Parti'yi tercih eden illerdendir. Yerel basından takip edildiğinde İl'in siyasi hayatında Demokrat Parti'nin önemini anlamak zor değildir. Elazığ ili Demokrat Parti'nin seçimlere girdiği ilk dönemden itibaren 1954 yılına kadar Demokrat Parti'ye yüksek oranlarda oy vermiştir. İl'in tanınmış ailelerinin ve yüksek eğitim seviyesine sahip kişilerinin de Demokrat Parti'yi seçmeleri bu başarıda etkili olmuştur.

Elazığ İl'inin Doğu'da bulunmasına rağmen dönem şartları göz önüne alındığında birçok siyasetçiyi birçok kez ağırlamış olması önem arz etmektedir. Demokrat Parti yapılan ilk genel seçimlerde ilde, Türkiye geneline yakın oranda %53,3 oranında oy alarak milletvekili adaylarının tümünü meclise taşımayı başarmıştır. 1954 genel seçimlerinde ise Demokrat Parti

%57,44 oranında oy alarak oylarını artırmıştır. Seçim sonuçlarına bakarak değerlendirme yaparsak İl'in, yeni kurulan ve Türkiye'nin Çok Partili siyasi hayatla tanışmasına vesile olan Demokrat Parti'yi başarılı bulduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Ele alınan yıllar içerisinde Elazığ İl'inde çıkarılan gazetelerin siyasete etkisi oldukça önemli düzeydedir. Gazeteler sürekli milletvekili adayları hakkında bilgiler vererek halkı yönlendirmeye çalışmışlardır. Milletvekili adayları ile birlikte partilerin çalışmalarına da yer verilmiştir. Bunun yanı sıra dönem gazetelerinin partilerin milletvekili adaylarını belirlemeleri noktasında ise partileri etkilemek için bazı adayları ön plana çıkardıkları görülmüştür. Sonuç olarak İl'in siyasi hayatı içerisinde Demokrat Parti'ye önem verilmektedir. Toplumun her kesimi siyaseti önemsemekte ve en iyi eğitim almış evlatlarını kendilerine vekil olarak seçmektedirler. Basının ise bu noktada siyasi hayata önemli etkileri olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

Gazeteler

Akşam

Demokrat Elazığ

Elazığ

Milliyet

Turan

Uluova

Kitaplar ve Makaleler

AKINCI, A.-USTA, S. (2015), "Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçişte Etkili Olan İç Faktörlerin Analizi", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(29), s.41-52.

ALBAYRAK, M. (2004), *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)*, Ankara.

ATAYAKUL, F. A. (2007), *Türkiye'de Demokrat Parti Dönemi Genel Seçimleri (1950-1954- 1957)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

BURGAÇ, M. (2013), "1946 Genel Seçimlerinde Propaganda", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XIII/26, s.163-184.

DOĞAN, A. (2007), *Siyasi Arenada Elazığ'ın Seçimi*, Elazığ.

ERGÜN, M. (2014), *Demokrat Parti İktidarında Sivas*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Tokat.

- EROĞUL, C. (1970), *Demokrat Parti (Tarihi ve İdeolojisi)*, Ankara.
- ERTEM, B. (2010), “Siyasal Bir Muhalefet Denemesi Olarak Serbest Cumhuriyet Fırkası”, *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.2, s.71-92.
- HAYTOĞLU, E. (1997), “Türkiye’de Demokratikleşme Süreci ve 1945’te Çok Partili Siyasi Hayata Geçişin Nedenleri (1908- 1945)”, *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.3, s.46-54.
- KİRMAN, E. (2006), *Çok Partili Döneme Geçiş Süreci ve Türk Siyasal Kültüründe Muhalefet Olgusunun Gelişimi (1946-1950)*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- KOÇAK, C. (2010), *Türkiye’de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları (1945-1950) İkinci Parti*, C.1, İstanbul.
- PANCAR, E - ÖĞREDİK, A. (2013) “Demokrat Parti Döneminde Elazığ’da Siyasi Hayat (1954-1957)”, *Fırat Üniversitesi Harput Uygulama Ve Araştırma Merkezi Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu*, Elazığ 23-25 Mayıs 2013, s.475-494.
- TAŞKIRAN, C. (1994), “Atatürk Döneminde Demokrasi Denemeleri (1925-1930)”, *Atatürk Yolu Dergisi*, C.4, S.14, s.255-265.
- TURAN, A. E. (2008), *Türkiye’de Yerel Seçimler*, İstanbul.
- UMAR, Ö-MURAT, T. (2015), “1946-1950 Genel Seçimlerinde Elazığ” *Tarihten Günümüze Elazığ Uluslararası Kongresi 17-19 Kasım 2014*, Hazırlayanlar: Aslı Akdoğanbulut, Duygu Türker, C.1, Ankara, s.649-679.
- YEDEK, Ş. (2016), *Elazığ’da İdari ve Siyasi Hayat (1923-1950)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum.